

tenint alçades, / gos enfingint / — afeigint / als pits cotons— / los *mugorons* / duya alquenats, / morats, tenats, / mostrant senyal», JRoig (*Spill*, 5856, 4766). «En lo aleujament del rey, stava una dona tota d'argent, quasi ab lo ventre un poc ruat e les mamelles que un poc li penjaven, e ab les mans les stava sprement, e per los *mugarons* exia un gran raig d'aygua molt clara qui venia del riu per canons d'argent: e l'aygua que exia de les mamelles dava en un bell safareig de cristall», JoMartorell (Ag. I, 137); «*muguró* de mamella: papilla» en el també valencià JnEsteve (*Li. Eleg.*, m-v-v^o).

Les variants amb vocal intercalada són també les de les Illes i les terres de l'Ebre i CpTarr.: *mugaró* el de les cabres, a Mallorca, en oposició a *mugró* del Penedès (AMAlcover, *Vocab. del Cabrum*, BDLC IX, 237), *mugueró* en *Vocab. del Bestiar de Llana* de Manacor (BDLC VII, 169); *mugueró* és la forma menorquina segons Moll (*Supl. al REW*, n.º 2291); *morigó* a Mequinsena (AlcM), evident metàtesi de **moguiró* (provocada pels *mugorons morats* que hem vist en *Spill*, 4768), *mugueró* CpTarr. (Montoliu, BDC VI, 47, i en el valleng Noller, PPrim, 102). Si tanta repetició de la localització a les terres del Migjorn ja ens fa pensar en un mossàrabisme, prou natural en un terme que veiem atribuït a pastors i a dones valencianes de costums moriscos, encara ens hi farà pensar més l'aparició d'una variant amb la sordesa de la -c- conservada.

En les *Vides de Sant rosselloneses* apareixen emprats *teta* i *tetar*, els termes típicament rossellonesos (veg. moltes cites vol. I, p. 201); però és sabut que el *Flos Sanctorum* que parteix d'elles és el resultat de renovacions lingüístiques que se'n feren, i a la fi del S. xv el gran centre literari i editorial nostre és el valencià; en la major part no consta qui fa o on es fan aquestes renovacions, però aquesta data sola ja suggeriria València: dues d'elles i la *Vida de Sant Amador*, del S. xv, despallades per Aguiló, bibliotecari de València porten la forma en -c-: «Ella --- per la cinta tenia dos serps recinglades, e cascuna tenia lo *mochoró* de cascuna mamella en la bocha ---» (la cita s. v. *recinglat*, i aquí tant el mot *recingle*, que el DAG localitza a Val., com el femení *dos* en text medieval, són indicis valencians). Mentre que en el *Flos Sanctorum* de 1494 hi ha *moguró*.¹ De nou, la forma amb sorda conservada, en el *TbPu*. d'OPou, editat, imprès i patrocinat pels valencians, que obeeix més aviat al cap Sud del seu «eix Barcelona-València»: «los pits --- la mamella --- lo *mocorró*: papilla; lo que és debax les mamelles ---» (250).²

En conclusió hi ha fortes aparences en el sentit que *mocoró/mocorró* fos deguda a conservació de la sorda segons la fonètica mossàrab (també llavors *myq* > *moc*- fóra degut a l'àrab), i que totes o la gran majoria de les formes amb anaptixi siguin també degudes al fenomen típic del mossàrab; mentre que, d'altra banda, en el tipus *mugoró/mugaró* la sonorització no és contradictòria de l'arabisme, puix que el -q- àrabic, oclusiva sonora fortis i fonda, sovint era sentida com a g romànica (no, en canvi el *kef*); i hi hagué oscil·lació en

això en els romanismes de l'àrab i en els arabismes del romànic.

Semànticament l'etimologia MUCRO 'punta' és molt convincent. Els poetes compten la u com a llarga — cosa no ben decisiva en un mot on en rigor la u podria ser tractada així *positione*: Walde-H i fins Ernout-M. semblen vacillar més o menys en això. A favor d'aquest ètmon es pronunciaren Schuchardt (*ZRPb.* xxxvi, 1913, 36); Spitzer (*Lexikk*, p. 96, a la recerca de casos d'anaptixi), Moll (*Supl.*, l. c., i AlcM), i jo mateix (amb alguna reserva) en el DCEC/DECH (IV, 184b16-22, 29-34, cf. encara Krüger, *ZRPb.* LIV, 610). Si Hubschmid (*ZRPb.* LXXVII, 234, 239) hi nega l'assentiment és sobretot perquè va a la recerca d'un suport per a la seva problemàtica etimologia pre-romana del sard *mógoro* «collina bassa». No refusem el reconeixement d'una certa proximitat semàntica i fonètica entre aquest mot i el català, però el tipus morfològic s'aparta netament i la coincidència semàntica resta ben imprecisa.

Amb MUCRO, -ONIS tenim base enterament palpable, identitat fonètica i morfològica, atansament semàntic fort i innegable. El mot català a penes se'n veu del nostre domini lingüístic (a la Vall d'Aran *semirún* potser de *cimeiron*, si no és *SUMINIONE, en tot cas un altre mot); de tota manera hi ha *mugróu* «tétin de femme» al País de Barçta (Lavedà: Palay, s. v.), i una mica més alterat *muyuróu* «bout du sein» a la Vall de Bigorra (Rouch-Camelat), on deu haver-hi evolució fonètica a través de *mügrü* amb dissimilació vocàlica (potser a través d'una etapa *mügrü* > *mügiurü*, cf. els fets de dissimilació vocàlica gascona que aplego en *EntreDL* II, 16, § 16).

Altrament en llatí el significat era sobretot la punta de l'espasa o llança o altre instrument punxent, però de vegades més generalment «extrémité», i «pointe, acuité (sens moral)» (Ernout-M.). I això ens duu a alguns altres sentits romànics, com *mugróu* «petite chose» en el Lavedà (Palay).

En la toponímia val. el mot apareix en bastants llocs amb aplicació orogràfica, on sembla conservar el sentit bàsic de 'punta': en una cova de Fontanars em deien «allò no són *mugronéts* sinó *canellons*» (o sigui no puntetes de roca sinó estalactites, 1963). A Montesa el *Mugró de la Saladella* és un tossalet dalt de la serra, dit així perquè és vora una font salada (1962). Molt més al Nord, arran de Morella, hi ha en el riu Bergantes el *Toll del Mugró*, que el meu informant d'Hortells m'explicava «és al peu d'un pitó de roca» (1961). Altrament no ens sobti que també en terra valenciana hi hagi formes sense l'anaptixi, fenomen que, fins en mossàrab, es presenta ara sí, ara no. D'altra banda, la forma amb anaptixi mossàrab reapareix en una altra zona de substrat mossàrab, a Portugal, i allà ja en el S. XIV, i amb el significat etimològic llatí de 'punta d'una arma': en el *Graal* portuguès el *mugorom* és el 'pom d'una espasa' (veg. el gloss. del *Graal* per Magne), i en el *Poema de Alfonso XI*, escrit c. 1350, en castellà però fet per un portuguès i conservant en gran part el lèxic portuguès, Io. Ten Kate tradueix